

28 Ιουνίου 2017

Οι εμφανίσεις του αναστημένου Ιησού στα Ευαγγέλια και στις Επιστολές του Ιγνατίου του Θεοφόρου

Ορθοδοξία / Καινή Διαθήκη

Χαράλαμπος Ατματζίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ.

Η εισήγηση του Αναπληρωτή Καθηγητή του Τμήματος Θεολογίας του ΑΠΘ στο Γ' Διεθνές Αγιολογικό Συνέδριο με θέμα: «Οι άποστολικοί πατέρες καί η εποχή τους» που διαξάγεται στη Σμύρνη

Είναι γνωστό σε όλους μας, πόσο επιμένει ο άγιος Ιγνάτιος ο Θεοφόρος ο και επίσκοπος Αντιοχείας, στην χριστολογία. Αυτή διατρέχει τις επιστολές του και αναδεικνύει τη στενή σχέση του επισκόπου Αντιοχείας με την πρωτοχριστιανική παράδοση.

Στην εισήγησή μας θα σταθούμε σε ένα απόσπασμα του Ιγνατίου από την επιστολή του προς τους χριστιανούς της Σμύρνης. Αυτό αναφέρεται στην ιστορικότητα της ανάστασης του Ιησού.

Σημειώνουμε ότι με το θέμα της ιστορικότητας της ανάστασης του Ιησού, εκτός από τον Ιγνάτιο, ασχολήθηκαν ήδη τα μέλη των πρώτων χριστιανικών κοινοτήτων (μέσα του πρώτου αιώνα μ.Χ.). Επειδή οι πρωτοχριστιανικές αυτές παραδόσεις και η παράδοση του Ιγνατίου αγγίζουν η μία την άλλη, τόσο ως προς τον χρόνο συγγραφής όσο και ως προς το περιεχόμενο, γι' αυτό θεωρούμε αναγκαίο να συνεξετάσουμε την ιδιότυπη αυτή κειμενική σχέση.

I

Η ιστορικότητα του αναστημένου Χριστού και η πρωτοχριστιανική παράδοση

Οι πρώτοι χριστιανοί θεμελιώνουν την πεποίθησή τους για τον αναστημένο Ιησού Χριστό σε δύο ακρογωνιαίους λίθους.

1. Ο πρώτος ακρογωνιαίος λίθος είναι η μαρτυρία των πρώτων χριστιανών ότι ο Ιησούς μετά τον θάνατό του θάφτηκε (Α΄ Κορ 15,4: «*ἐτάφη*») και ότι ο τάφος του στη συνέχεια βρέθηκε κενός (πρβλ. Μκ 16,1-8 και παράλληλα · Ιω 20,1-10.11-15). Επισημαίνουμε ότι ο τονισμός των πρώτων χριστιανών της

ταφής του Ιησού και του κενού τάφου, σχετίζεται με τις θεμελιακές θεολογικές θέσεις των Ιουδαίων για τη μετά τον θάνατο ζωή και για τη σωματική ανάσταση των ανθρώπων. Στον ιουδαϊσμό, όπως αργότερα και στον πρώτο χριστιανισμό, ο άνθρωπος θεωρείται ως μια ενιαία ψυχοσωματική οντότητα που φέρει το πνεύμα του Θεού. Έτσι, ο άνθρωπος πεθαίνει σωματικώς και ανασταίνεται σωματικώς. Η ταφή των σωμάτων στον Ιουδαϊσμό υπηρετεί αυτή την βασική ιουδαϊκή αντίληψη περί σωματικής αναστάσεως. Με δεδομένο ότι η ανάσταση των νεκρών θα πραγματοποιηθεί στο μέλλον, το σώμα θάβεται, ώστε ν' αναστηθεί στο μέλλον.

Σε ό,τι αφορά το νεκρό Ιησού, τονίζεται από τους πρώτους χριστιανούς ότι ακολουθήθηκαν τα ιουδαϊκά ταφικά έθιμα και ότι το νεκρό σώμα του Ιησού θάφτηκε με προοπτική τη μελλοντική ανάσταση. Η επισήμανση όμως των πρώτων χριστιανών ότι ο τάφος του Ιησού βρέθηκε στη συνέχεια κενός, ανατρέπει την αναμενόμενη στο μέλλον ανάσταση του Ιησού και πιστοποιεί την ήδη πραγματοποιηθείσα ανάστασή του. Η ανάσταση του Ιησού είναι πλέον για τους πρώτους χριστιανούς ιστορία και όχι εσχατολογία.

2. Ο δεύτερος ακρογωνιαίος λίθος, πάνω στον οποίο θεμελιώνουν οι πρώτοι χριστιανοί την πεποίθησή τους για τον αναστημένο Ιησού, είναι η ρητή μαρτυρία των πρώτων χριστιανών ότι ο Ιησούς μετά τον θάνατο και την ταφή του εμφανίστηκε αναστημένος σε αυτούς. Ακριβέστερα:

2.1 Ο αναστημένος Ιησούς, εμφανίζεται στους μαθητές και τους άλλους ακολούθους του, επανειλημμένα σε διαφορετικά πρόσωπα και σε διαφορετικούς τόπους.

2.2 Ο αναστημένος Ιησούς εμφανίζεται στους μαθητές και τους άλλους ακολούθους του με πολλούς τρόπους.

2.2.1 Ο Ιησούς εμφανίζεται απλά και οι μαθητές τον βλέπουν. Έτσι στο Α΄ Κορ 15,5-8 και Λκ 24,34 χρησιμοποιείται απλώς το ρήμα “*ώφθη*” και με αυτό δηλώνεται ότι ο Κηφάς (: ή Πέτρος ή Σίμων), οι έντεκα μαθητές, οι πάνω από πεντακόσιοι αδελφοί, ο Ιάκωβος ο αδελφόθεος και ο Παύλος, είδαν απλώς τον Ιησού. Δεν περιγράφεται όμως η μορφή με την οποία τον είδαν. Υπονοείται όμως ότι η μορφή αυτή ταυτοποιήθηκε από τους μαθητές ως η μορφή του προπασχάλιου Ιησού.

2.2.2 Ο αναστημένος Ιησούς εμφανίζεται με ενσώματη μορφή και αναγνωρίζεται από τους μαθητές, αφού ο Ιησούς τους διδάσκει για το νόημα της Π.Δ. και αφού πραγματοποιεί τη συμβολική πράξη της κλάσης του άρτου (Λκ 24,13-35).

2.2.3 Ο αναστημένος Ιησούς εμφανίζεται με ενσώματη μορφή σε ομάδες ανθρώπων και αναγνωρίζεται από αυτούς. Στις περιπτώσεις αυτές η “ενσώματη” μορφή με την οποία εμφανίζεται ο Ιησούς αναγνωρίζεται από τους μαθητές ως μορφή του Ιησού, μέσα από ένα ταυτόχρονο συνδυασμό στοιχείων που πιστοποιούν τη σωματική παρουσία του αναστημένου Ιησού. Τέτοια στοιχεία είναι το άγγιγμα του σώματός του, η κατανάλωση τροφής από τον Ιησού, η διδασκαλία του Ιησού για το μεσσιανικό χαρακτήρα της Π.Δ., η κλήση των μαθητών ν’ ασκήσουν ιεραποστολή και να ιδρύσουν την Εκκλησία, η χορήγηση στους μαθητές από τον Ιησού του αγίου Πνεύματος και η εξουσιοδότηση να συγχωρούν τις αμαρτίες των ανθρώπων (πρβλ. Λκ 24,36-49 και στο Ιω 20,19-23).

Παρατηρούμε λοιπόν ότι δεν αρκεί μόνον η εμφάνιση του αναστημένου Ιησού για να τον αναγνωρίσουν οι μαθητές του, αλλά απαιτείται και η συνδρομή και άλλων στοιχείων. Το τελευταίο είναι ένδειξη της ασάφειας που υπάρχει στα κείμενα ως προς το σώμα του αναστημένου Ιησού. Γι’ αυτό επισημαίνουμε ότι η ιστορικότητα των αφηγήσεων αυτών αμφισβητήθηκε έντονα, ιδιαίτερα κατά την νεότερη εποχή. Οι ερευνητές της περιόδου αυτής, στηριζόμενοι στη λογική, θεώρησαν ότι οι διηγήσεις για την ανάσταση του Ιησού περιείχαν πολλές ασάφειες και ιστορικές ανακρίβειες. Έτσι αμφισβήτησαν την ιστορικότητα των διηγήσεων αυτών.

Πρέπει όμως να παρατηρήσουμε ότι οι πρώτοι χριστιανοί οικοδομούν την θεολογία τους για τον αναστημένο Ιησού πρώτιστα πάνω στην εμπειρία τους. Οι πρώτοι χριστιανοί διακηρύσσουν ότι είδαν, συνομίλησαν και έζησαν καθημερινές στιγμές μαζί με τον αναστημένο Ιησού.

[Συνεχίζεται]

<http://bit.ly/2tmUA9u>